

6.10.2025

ASIA Luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukainen poikkeaminen rauhoitetun kasvilajin (lahokaviosammal) rauhoitussäännöksistä

HAKIJA Vantaan ratikka

VIREILLETULO 22.8.2025

HAKEMUS Vantaan ratikka pyytää Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) luonnonsuojelulain (9/2023) 83 §:n mukaista poikkeuslupaa luonnonsuojelulain 74 §:n ja 75 §:n mukaisen ja luonnonsuojeluasetuksen (2023/1066) liitteessä 3 ja 6 mainitun rauhoitetun ja uhanalaisen lajin elinympäristön osittaiseen hävittämiseen, heikentämiseen ja lajin siirtämiseen. Poikkeuslupahakemus koskee lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) esiintymispaikkoja, jotka sijaitsevat Vantaalla, lentoaseman eteläpuolella Plootukalliolla ja sen pohjoispuolisella metsän alueella.

Luonnonsuojelulain 9/2023 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää. Luonnonsuojelulain 76 §:n mukaan viranomaiset ottavat uhanalaiset eliölajit huomioon asianomaisen lain mukaisessa lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa noudattaen muussa lainsäädännössä luontoarvojen turvaamisesta erikseen säädettyä. Rakentamistoimenpiteiden vuoksi luonnonsuojeluasetuksen (2023/1066) liitteessä 3 mainitun rauhoitetun ja liitteen 6 mukaisesti uhanalaisen lahokaviosammalen kasvustoilla on uhka tuhoutua ja jäljelle jäävän paikallisen elinympäristön heikentyä. Poikkeuslupa pyydetään myöntämään hankkeen toteutusvaiheen ajaksi. Toteutusvaiheen on suunniteltu alkavan marraskuussa 2025 ja loppuvan vuonna 2029. Hakemuksen kohteena olevalla alueella rakentamistoimenpiteet on suunniteltu aloitettavaksi 1.11.2025.

Hankkeen kuvaus

Vantaan ratikka on Vantaalle toteutettava pikaraitiotie, joka täydentää pääkaupunkiseudun raideverkostoa. Sen reitti kulkee Mellunmäestä Tikkurilan ja Aviapoliksen kautta lentoasemalle, luoden kaupungin itäisten ja läntisten kaupunginosien välille poikittaisliikenneyhteyden. Vantaan ratikan kokonaispituus on noin 19 km. Rakentaminen on tavoitteena aloittaa vuonna 2025, ja yhteys valmistuu vuonna 2029. Ratikkareitin varrelle on suunnitteilla uusia asuin- ja yritysalueita tuhansille uusille asukkaille ja työpaikoille. Vantaan ratikalla on

keskeinen rooli Vantaan yleiskaavassa 2020 sekä kaupunkistrategiassa 2022-2025.

Vantaan ratikka -hanke jakautuu suunnittelun ja rakentamisen osalta itä- ja länsiosaan, joiden raja kulkee Jokiniemenkadun, Kyytitien ja Heidehofintien erottavassa liikenneympyrässä. Vantaan ratikka -hanke on tällä hetkellä kehitysvaiheessa, jossa rakennussuunnitelmia tarkennetaan tulevaa rakentamisen aloitusta varten.

Kohteen sijainti ja kuvaus

Poikkeamislupahakemus koskee Plootukallion metsäaluetta, joka sijaitsee Vantaalla Helsinki-Vantaan lentoaseman eteläpuolella Veromiehen kaupunginosan alueella. Hakemuksen kohdealue sijoittuu kiinteistöille: 92-423-4-44, 92-52-9903-2 ja 92-52-104-3. Plootukallio on metsäinen kallioalue. Valtaosa alueesta on tuoretta kuusivaltaista tai kuusi- ja mäntyvaltaista kangasmetsää. Pohjoisosassa puusto on enemmän tasaikäistä ja varttunutta ja alue on ollut metsätalouskäytössä, mikä on pääteltävissä mm. vanhoista sahakannoista. Luoteiskulmassa on kosteampaa turvekankaista metsikköä, jossa perinteinen metsälajisto väistyy paikoin kosteammilta osiltaan. Metsän keskiosissa on kallioalue, jonka ympäristössä puusto on enemmän luonnontilaisen kaltaista tai jopa luonnontilaista. Kallion laki on avokalliota, mutta muutoin valtapuuksi vaihettuu mänty ja iso osa alueen männyistä on iäkkäitä ja kilpikaarnaisia. Plootukallion etelä-/lounaisosassa puusto on enemmän sekametsää ja havupuiden joukossa kasvaa yksittäin koivua ja haapaa.

Lahopuun määrä vaihtelee alueen eri osissa, mutta lahopuuta on kohtalaisesti koko alueella. Erityisesti kallioita ympäröivissä rinteissä on runsaasti tuulen kaatamaa lahopuuta. Paikoin (erit. eteläreunalla) sijaitsee kirjanpainajan tappamia kuusia. Lahopuu on melko tasaikäistä, vanhimpia ovat vanhat lahonneet kannot. Plootukalliota lähimmät metsäalueet sijaitsevat sen pohjois- ja itäpuolella, mutta melko leveiden väylien takana, joten metsäalue on melko heikosti kytkeytynyt ekologiseen verkostoon. Vantaan ekologinen verkosto selvityksessä (2023) Plootukallion arvioitiin olevan ekologisen verkoston ydinmetsiä, mutta nykytilassaan kytkeytyvän osaksi ekologista verkostoa vain pohjoisosasta paikallisesti tärkeän ekologisen yhteyden kautta. Yhteys ylittää/alittaa Tikkurilantien eli yhteys nykyisellään heikko. Lisäksi selvityksessä esitettiin kehitettävä yhteys lounaan suunnasta. Suurin osa Plootukalliosta ja lähialueiden metsistä on osoitettu tulevaisuudessa rakentamiseen, mikä heikentää alueen kytkeytyneisyyttä entisestään.

Lajitiedot

Lahokaviosammal on lehtisammaliin kuuluva sammallaji, joka elää vanhoissa tuoreen ja lehtomaisen kankaan havumetsissä ja lehdoissa, tavallisesti kostealla, pitkälle lahonneella ja järeällä maapuulla tai

kannolla. Lahokaviosammal vaatii elinympäristöltään lahopuujatkumoa ja kosteaa pienilmastoa. Laji on huono kilpailija, mutta suotuisissa oloissa se voi elää samalla rungolla tai kannolla jopa vuosikymmeniä. Lahokaviosammalen esiintyminen painottuu eteläiseen Suomeen, mutta lajia on havaittu ympäri maata. Lajia on kartoitettu viime vuosina runsaasti ja sen esiintymisestä ja ekologiasta on saatu uutta tietoa. (mm. SYKE 2022). Lahokaviosammal on vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnissa (Hyvärinen ym. 2019) arvioitu erittäin uhanalaiseksi (EN). Lajia uhkaavat metsien uudistamis- ja hoitotoimet, lahopuun väheneminen, vanhojen metsien väheneminen, rakentaminen ja pellonraivaus (Punaisen kirjan verkkopalvelu 2019).

Lahokaviosammaleen esiintyminen

Lahokaviosammalen esiintymisestä Vantaan ratikan hankealueella on tehty selvityksiä vuosina 2020 ja 2021: Vantaan ratikan kaavarunkoalueen luontoselvitykset 2020–2021, Koosteraportti, Faunatican raportteja 38/2021. Lahokaviosammalen esiintymisen kartoituksessa etsitään lahopuulta lajin itujuväsryhmiä (protoneemaesiintymiä) ja itiöpesäkkeitä. Vantaan ratikan kaavarunkoalueen luontoselvityksessä Vantaan ratikan rakentamisalueelta rajattiin yhteensä 16 lahokaviosammalen esiintymiskuviota (ydinaluetta), joiden lisäksi alueella sijaitsee neljä jo aiemmin rajattua ydinaluetta. Itujuväsryhmien kasvupaikkoja havaittiin kuvioilla yhteensä 1170, ja lisäksi havaittiin yksittäisiä itujuväsryhmiä selvityskohteilla ja hajahavaintoina. Itiöpesäkkeitä havaittiin kolmella kuviolla. Kaikki kuviot saivat laajan vertailuaineiston keskiarvoa heikomman pistemäärän, ja pääosa pisteistä oli erittäin alhaisia. Tällä perusteella mikään esiintymä ei ole lahokaviosammalen suotuisan suojelutason säilyttämiselle merkittävä kohde (Faunatica Oy 2021).

Plootukallion alueelta on tehty yli 350 havaintoa lahokaviosammalesta. Suurin osa havainnoista on lahokaviosammalen protoneemahavaintoja, itiöpesäkkeellisiä kasvupaikkoja havaittiin kolme. Suurin osa havainnoista (n. 250 kpl) on tehty eri-ikäisiltä kannoilta, n. 40 kpl havainnoista karikkeelta, loput maapuilta ja lahopuun kappaleilta. Havaintojen perusteella alueelle on rajattu kolme lahokaviosammalen ydinaluetta, joilla lajia tavataan erityisen paljon ja jotka ovat ympäristöltään lajille parhaiten sopivia. Plootukalliossa on tällä hetkellä lahokaviosammalen ydinaluetta n. 5,1 ha. Lisäksi suurin osa nykyisestä metsäalueesta kallion lakialueita lukuun ottamatta sopii jokseenkin lahokaviosammalelle elinympäristöksi. Lajista on hajanaisia havaintoja ydinalueiden ulkopuolelta.

Ydinalue A sijaitsee Plootukallion pohjoisosassa ja se on kuusivaltaista kangasmetsää, metsänpohja on osin korpista ja turvekankaista. Ydinalueen pinta-ala on 2,6 ha. Ydinalue B sijoittuu Plootukallion etelä/lounaisosaan ja sen pinta-ala on n. 0,5 ha. Metsä on pääosin

kuusivaltaista kangasmetsää, kuten myös kuvio C, joka on pinta-alaltaan n. 2 ha. Ratikkalinjaus halkaisee ydinalueen A, muut kohteet jäävät ratikkalinjasta etäälle. Ratikan linjauksen alle jää ydinalueella suoraan arviolta 45 esiintymää. Ydinalueen ulkopuolella linjauksen alle jää 5 esiintymää. Ratikan rakentamisen reunavyöhykkeelle (50 metrin säteellä molemmiin puolin rakentamisalueen rajasta) sijoittuu vielä 50 esiintymää.

Rakentamisen vaikutukset

Vantaan ratikka sijoittuu Plootukallion alueella asemakaavassa osoitetulle Plootukadun ja Muuranraitien katualueelle. Ratikan linja on yhteensovitettu Plootukallion pohjoispuolella sijaitsevan Aviabulevardin sijainnin ja alueen ympäristöön suunnitellun maankäytön vaatimusten mukaisesti. Katualueen rakentaminen mahdollistaa asemakaavan rakentamisen Muuran alueella sekä laajemmin Vantaan ratikan toteuttamisen Vantaan kaupungin maankäytön tavoitteiden mukaisesti.

Ratikkaa varten Plootukallion metsäalueen poikki rakennetaan asemakaavan (Muuran kaupunkikylät 1, 002356) mukainen katuyhteys, joka muodostuu kaduista: Muuranraitio ja Plootukatu. Rakentaminen toteutetaan vaiheittain alkaen katualueelle sijoittuvien puiden kaadosta. Katualue joudutaan osin myös louhimaan, sillä suunniteltu katualue sijoittuu olemassa olevan kalliomäen alueelle (Plootukallio). Alueen louhinnan jälkeen kadulle rakennetaan mm. tarvittava kunnallistekniikka, raitiotien ja muun katualueen rakennekerrokset, valaistus, raitiotien vaatima sähkönsyöttöjärjestelmä ja maisemointirakenteet. Rakentaminen toteutetaan lopullisten rakennuspiirustusten mukaisesti. Ilmeisin vaikutus ratikan rakentamisella on lajin esiintymien häviäminen rakentamisen alta. Rakentamisen aiheuttamien suorien lahojaviosammaleesiintymien häviämisen lisäksi alueen rakentamisella on merkittävä ja haitallinen vaikutus lajille soveltuvan elinympäristön pienenemisenä ja pirstoutumisena.

Esitetty ratikkalinja halkaisee Plootukallion yhtenäisen metsäalueen kahteen osaan. Ratikan rakentamisen seurauksena metsäalueen pinta-ala pienenee noin kahdella hehtaarilla, josta lahojaviosammaleen ydinalueen (A-alue) pinta-ala pienenee 0,5 ha ja heikkenee vaikutusalueella (50 metrin säteellä radasta) arviolta yhden hehtaarin alueella. Plootukalliossa on tällä hetkellä lahojaviosammaleen ydinaluetta n. 5,1 ha, lisäksi suurin osa nykyisestä metsäalueesta kallion lakialueita lukuun ottamatta sopii jokseenkin lahojaviosammalelle elinympäristöksi. Ratikan rakentamistöiden jälkeen lahojaviosammaleen tämänhetkistä ydinaluetta säilyisi Plootukalliossa noin 4,5 ha ja mikäli ydinalueet A ja C osoitetaan muuhun rakentamiseen muissa hankkeissa, ydinaluetta jää vain 0,5 ha (ydinalue B).

Suoraan rakentamisen alta häviää lahokaviosammalen kasvupaikkoja, minkä lisäksi linjauksella on välillisiä vaikutuksia alueella säilyvien kasvupaikkojen laatuun. Ratikkalinja lisää reunavaikutteisen metsän osuutta, minkä takia metsän sisällä pienilmasto muuttuu (esim. valoisuus, ilmankosteus). Lahokaviosammalet viihtyvät kosteissa varjoisissa metsissä, joten esimerkiksi lisääntyvä valoisuus voi heikentää elinympäristöä. Reunavaikutteisuuden myötä metsään saattaa myös levitä uutta lajistoa tai lajiston valtasuhteet voivat muuttua. Mikäli rakentamistoimet muuttavat metsäalueen hydrologisia oloja, voi tällä olla vaikutusta metsän pienilmastoon erityisesti Plootukallion pohjois-/luoteisosassa ydinalueella A. Rakentamisen aikana hulevesien hallitsematon käsittely voi johtaa lahokaviosammalen elinympäristöihin hulevettä ja sen mukana epäpuhtauksia, jotka voivat heikentää elinympäristön laatua. Hulevesien hallitsemiseksi ennen rakentamista laaditaan työmaavesien hallintasuunnitelma.

Rakentamisen jälkeen ratikkalinjan ylläpito edellyttäne puuston hoitamista linjan läheisyydessä, mikä voi vähentää lahokaviosammalelle keskeisen lahopuujatkumon kehittymistä. Ratikkalinjan sijoittuminen voi lisätä myös välillisesti metsänpohjan kulumista, mikäli ratikkalinjalle johtavaa jalankulkuliikennettä ohjautuu metsäalueille.

Ratikan rakentamisen lisäksi isolle osalle Plootukallion metsäalueista on osoitettu yleis- ja asemakaavoituksessa uutta rakentamista. Toteutuessaan nämä pienentävät lahokaviosammalelle soveltuvaa elinympäristöä merkittävästi. Kaavoitustyön ollessa vaiheessa, tarkkaa tietoa lahokaviosammalelle soveltuvan alueen määrästä ei ole. Lisäksi uhkana on elinympäristön "eristyminen" teiden keskelle, mikä heikentää lahokaviosammalen levittäytymismahdollisuuksia. Pelkästään ratikan rakentaminen ei merkittävästi heikennä Plootukallion kytkeytyneisyyttä muihin metsäalueisiin, mutta yhteisvaikutuksesta muun maankäytön kanssa kytkeytyneisyys heikkenee. Tässä vaiheessa on tiedossa, että Plootukallion lahokaviosammalen ydinalue B on huomioitu Muuran kaupunkikylät 1-asemakaavan muutoksessa suojelumerkinnöin (Vantaan kaupunki 2023). Se ja sen lähimetsä tulevat tulevaisuudessa muodostamaan lahokaviosammalen elinympäristön alueella. Kaksi muuta ydinaluetta on osoitettu muussa maankäytössä (mm. ratikan kaavarunko, yleiskaava) pääosin rakennettavaksi alueeksi ja todennäköisesti lahokaviosammalen elinympäristöt näillä vähenevät.

Haitallisten vaikutusten lieventämistoimet

Rakentamisen aiheuttamien vaikutusten lieventämiseksi esitämme lahokaviosammalen säilyvään elinympäristöön tehtäviä lievennystoimia, joilla voidaan parantaa lahokaviosammalen elinoloja. Lieventävät toimet kohdennetaan siten, että lahokaviosammalelle säilyvää aluetta parannetaan Plootukallion eteläosassa, jotta alueelle voi kehittyä laajemmin lahokaviosammalelle laadukasta elinympäristöä.

Lieventämistoimista keskeisin on lahopuujatkumon tukeminen säilyvällä lahokaviosammalen elinympäristöllä. Ratikan linjaukselta osa kaadettavista puista siirretään säilyvälle puistoalueelle. Myös jo kaatuneita puita, jotka ovat lahoamisprosessissa pidemmällä siirretään mahdollisuuksien mukaan. Puut sijoitetaan alueelle siten, että ne sopivat maisemaan. Ennen puiden kaatoa urakoitsijan ja kaupungin edustajan kanssa käydään katselmoimassa säilyvää elinympäristöä ja sovitaan, kuinka paljon ja minne rungot sijoitetaan.

On myös tärkeää ohjata alueen kulkua siten, että lahokaviosammalen kasvupaikoille ei suunnitella uusia reittejä tai ohjaudu muutoin runsaasti virkistyskäyttäjiä. Kulun ohjausta suunnitellaan myöhemmin puistosuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Kyseiset suunnitelmat eivät ole Vantaan ratikan hankkeita. Lieventävät toimet kirjataan hankkeen ympäristösuunnitelmaan ja yhteensovitetään käynnissä olevien kaavahankkeiden ja Plootukallion puistosuunnitelman kanssa.

Vaikutukset lajin suojelutasoon

Lahokaviosammalta esiintyy nykytiedon mukaan eteläiseen Suomeen painottuen, havaintoja on koko maasta. Valtakunnallisesti laji on erittäin uhanalainen, kun se parhaan saatavilla olevan tiedon perusteella täyttää minkä tahansa kriteerin A–E erittäin uhanalaisten luokan ehdot, ja lajiin arvioidaan täten kohdistuvan luonnossa hyvin korkea häviämiskäsky (Hyvärinen ym. 2019). Lahokaviosammal on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN) viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa. Uhanalaisuuden syitä ovat metsien uudistamis- ja hoitotoimet, lahopuun väheneminen, vanhojen metsien väheneminen, rakentaminen ja pellonraivaus. Lahokaviosammal on nykyisellään uhanalainen ja rauhoitettu laji sekä luontodirektiivin II-liitteen mukainen laji. Se oli aiemmin luonnonsuojelulailla erityisesti suojeltava laji, mutta se poistettiin listalta vuonna 2021 tutkimustiedon lisääntyneenä lajin esiintymisestä. Lajin suotuisasta suojelutasosta ei ole ajankohtaista tietoa lajin suojelustatuksen muututtua. Plootukallion lahokaviosammalen esiintymien hävittäminen ei vaaranna tämän arvion perusteella lajin suojelua valtakunnallisella tasolla.

Alueellisella (maakunnallisella), kuten ei valtakunnallisellakaan tasolla, suotuisasta suojelutasosta ei ole varsinaista tutkittua ja ajantasaista tietoa. Suomen Lajitietokeskukseen tallennettujen havaintojen perusteella havainnot ovat kuitenkin selvästi lisääntyneet viime vuosina Uudellamaalla. Lajitietokeskuksen rekisteriin on tallennettu Uudenmaan alueelta 3173 havaintoa lahokaviosammalesta (Lajitietokeskus 2025). Näiden lisäksi lajista voi olla havaintoja esimerkiksi kuntien omissa aineistoissa, mikäli näitä ei ole tallennettu Lajitietokeskukseen. Esimerkiksi Plootukallion havaintoja ei löydy palvelusta. Lajitietokeskuksen havainnot näyttävät painottuvan pääkaupunkiseudulle, mikä selittynee osaksi sillä, että lajia on

kartoitettu viime vuosina runsaasti erityisesti alueilla, joille on esitetty maankäytön muutoksia.

Uudenmaan ELY-keskus teetti vuonna 2019 selvityksen Uudenmaan lahopaviosammaleesiintymien luokittelusta ja priorisoinnista (Lammi & Vauhkonen, Enviro 2019). Kyseisessä selvityksessä Plootukalliota ei ole merkitty erittäin merkittäviin esiintymiin, mutta kyseisen selvityksen jälkeen lajin tunnistamis- ja kartoitusmenetelmät ovat kehittyneet ja siten havainnot ovat lisääntyneet runsaasti ympäri Suomea ja Vantaallakin. Plootukallion havainnot ovat pääasiassa vuosilta 2020–2021, joten kohteen merkittävyys lajin esiintymiselle voi olla aiempaa merkittävämpi. Vaikka lajia on kartoitettu ja löytynyt viime vuosina runsaasti lisää, se on edelleen hyvin vaateliias laji (lahopuujatkumo, pienilmasto) ja lajin uhkatekijät ovat jatkuvia ja elinympäristöt vähenevät edelleen. Plootukallion lahopaviosammaleen esiintymien hävittäminen ei vaaranna tämän arvion perusteella lajin suojelua maakunnallisella tasolla.

Paikallisella tasolla tulee arvioitavaksi häviävien yksilöiden sekä heikentyvän ja/tai häviävän elinympäristön merkitys osana paikallista elinympäristöjen verkostoa. Paikallisella tasolla Vantaalla on laadittu Lahokaviosammaleen suojelusuunnitelma (Faunatica 2020). Tässä selvityksessä Plootukallio on määritelty potentiaalisesti alueeksi, jolla on suuri häviämiskilki rakentamisen takia. Kyseisen selvityksen, vuosina 2020–2021 tehtyjen ratikan luontoselvitysten (Faunatica 2021) ja Lajitietokeskukseen tallennettujen havaintojen perusteella lahopaviosammalta esiintyy Vantaalla runsaasti eri paikoissa. Alla olevassa kuvassa on esitetty Vantaalta rajatut lahopaviosammaleen ydinalueet. Näiden lisäksi lahopaviosammalhavaintoja on monin paikoin rajattujen ydinalueiden ulkopuolelta. Vantaan ratikan vaikutusalueella Plootukallion lisäksi rajatut lahopaviosammaleen ydinalueet sijaitsevat ratikan itäosassa Vaaralan alueella (Slåtmossenin itäinen ydinalue, Kuussillan ydinalue). Lisäksi lahopaviosammalta esiintyy mm. Aviapoliksen pohjoisosissa, Käärmekalliolla ja Lindmanin korvella ja Kanervanummella. Ratikan rakentaminen hävittää tai heikentää osaa näistä lajin kasvupaikoista ja yksilöistä.

Lajin elinympäristöjen (ydinalueiden) osalta vaikutus on rakentamisen takia heikentävä. Lahokaviosammaleen esiintyminen Plootukalliossa voidaan arvioida olevan jatkossakin mahdollista, mutta soveltuva elinympäristö pienenee ja elinympäristön laatu tulee oletettavasti hankkeen myötä heikkenemään ja muun maankäytön kanssa yhdessä vaikutus on entistä suurempi.

Plootukalliossa ratikan seurauksena lahopaviosammaleen ydinalueiden pinta-ala pienenee 10 % ja säilyvien laatu todennäköisesti heikkenee. Ratikan seurauksena arviolta 20 % lahopaviosammaleen yksilöistä on erittäin todennäköisessä vaarassa hävitä joko ratikan linjauksen alta tai

reunavaikutuksen myötä. Ympäröivän maankäytön muuttuessa suurimmillaan jopa 80 % yksilöistä voi hävitä, mikäli ydinalueet A ja C osoitetaan rakentamiseen. Ilman lieventämistoimia ja lahokaviosammalen elinympäristövaatimusten huomioimista esimerkiksi luonnonhoidon suunnittelussa, säilyväkin metsäalue voi muuttua laadultaan sellaiseksi, että lahokaviosammal ei siellä viihdy.

Ratikan ja ympäröivän maankäytön muuttumisen seurauksena myös säilyvän alueen kytkeytyneisyys muuhun metsäverkkoon heikkenee. Plootukallio sijaitsee kuitenkin alueella, joka on jo nykyisellään melko eristyksissä laajemmista metsäalueista, eikä se sijoitu ekologisen verkoston solmukohtiin. Näin ollen Plootukallion lahokaviosammalen elinympäristöjen merkitys Vantaalla jäänee pieneksi lajin säilymisen ja leviämisen kannalta. Ratikan rakentamisella on suoria, negatiivisia ja merkittäviä vaikutuksia lahokaviosammalen paikallisiin kasvupaikkoihin Plootukalliossa, mutta lajin runsaslukuisuuden vuoksi vaikutukset lajin suojeluun paikallisella tasolla (Vantaalla) ovat vähäiset. Aviapoliksen ympäristössä ratikan ja muun maankäytön yhteisvaikutuksena häviää mahdollisesti paikallispopulaatioita (esim. Plootukallion ydinalueet C ja A) ja/tai niiden elinympäristön laatu heikkenee, mikä voi vaikuttaa populaatioihin pitkällä aikavälillä heikentävästi.

Yhteenveto

Vantaan ratikka sijoittuu Plootukallion alueella asemakaavassa osoitetulle Plootukadun ja Muuranraitien katualueelle. Ratikan linja on yhteensovitettu Plootukallion pohjoispuolella sijaitsevan Aviabulevardin sijainnin ja alueen ympäristöön suunnitellun maankäytön vaatimusten mukaisesti. Katualueen rakentaminen mahdollistaa asemakaavan rakentamisen Muuran alueella sekä laajemmin Vantaan ratikan toteuttamisen Vantaan kaupungin maankäytön tavoitteiden mukaisesti. Vantaan ratikalla on keskeinen rooli Vantaan yleiskaavassa 2020 sekä kaupunkistrategiassa 2022-2025.

Edellä kuvatun hakemuksen perusteella hakija pyytää lupaa Plootukallion lahokaviosammalkasvustojen hävittämiselle ja elinympäristön heikentämiselle. Arvion mukaan Plootukallion merkitys osana lahokaviosammalen elinympäristöverkostoa Vantaan, Uudenmaan ja valtakunnan tasolla on vähäinen eikä sillä tapahtuvat muutokset merkittävästi vaikuta lahokaviosammalen esiintymiseen alueilla. Hankkeen vaikutukset lajin suotuisaan suojelutasoon arvioidaan vähäisiksi. Paikallisella populaatiotasolla Aviapoliksen ympäristössä ratikan ja muiden lähialueiden maankäyttöhankkeiden yhteisvaikutukset arvioidaan suojelua jonkin verran heikentäväksi. Ratikan ja ympäröivän maankäytön muutosten yhteisvaikutuksena lahokaviosammalen elinympäristöt tulevat vähenemään myös muilla lähialueilla Aviapoliksen ympäristössä. Esiintymät sijaitsevat kuitenkin jo

nykyisellään erillään ekologisesta verkostosta eli vaikutus on hyvin paikallinen.

Lieventämistoimilla pyritään parantamaan Plootukalliossa säilyvän elinympäristön laatua lahokaviosammalen näkökulmasta. Lieventämistoimina esitetään lahopuujatkumon lisäämistä alueella. Hakijan näkemyksen mukaan luonnonsuojelulain 83 §:n poikkeamisluvan myöntämisedellytykset täyttyvät. Hakija pyytää kohteliaimmin myöntämään poikkeusluvan hankkeen toteutusvaiheen ajaksi. Toteutusvaiheen on suunniteltu alkavan syksyllä 2025 ja loppuvan vuonna 2029.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Uudenmaan ELY-keskus myöntää Vantaan ratikalle luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaisen luvan poiketa saman lain 74 §:ssä säädetystä kasvilajien rauhoitussäännöksistä hakemuksen mukaisesti. Lupa on voimassa 1.11.2025-31.12.2029.

Perustelut

Lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*) on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n 2 momentin nojalla luonnonsuojeluasetuksella (1066/2023) koko maassa rauhoitettu kasvilaji ja luonnonsuojelulain 75 §:n 1 momentin nojalla luonnonsuojeluasetuksella uhanalaiseksi säädetty eliölaji. Lisäksi lahokaviosammal on mainittu luontodirektiivin 92/43/ETY liitteessä II (b).

Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää. Luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 74 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

Lupaa haetaan Vantaan ratikan reittilinjauksen kohdalla Plootukallion metsäalueella sijaitsevien lahokaviosammalen esiintymien hävittämiseen. Metsäalueella on tehty yhteensä yli 350 havaintoa lahokaviosammalesta, joista suurin osa on lajin protoneemahavaintoja ja kolme lajin itiöpesäkkeellistä kasvupaikkaa. Havaintojen perusteella alueelle on rajattu yhteensä 5,1 hehtaaria lajin ydinaluetta. Ratikan reittilinjauksen toteuttaminen edellyttää hakemuksen mukaan yhteensä noin sadan lahokaviosammalen esiintymän hävittämistä. Lisäksi toimenpiteet pienentävät metsäaluetta noin kahdella hehtaarilla, josta 0,5 hehtaaria on lahokaviosammalen ydinaluetta.

Hakemuksen mukaan toimenpiteistä voi aiheutua lahopaviosammalen esiintymille myös välillisesti haitallisia vaikutuksia. Metsäalueen hydrologisten olosuhteiden muutos voi vaikuttaa alueen pienilmastoon lajin kannalta haitallisesti. Lisäksi toimenpiteillä voi olla haitallisia vaikutuksia lahopaviosammalen kannalta tärkeälle metsäalueen lahopuuatsumon kehittymiselle.

Lahokaviosammal on uusimmassa uhanalaisarvioinnissa (Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja, 2019) luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN). Lahokaviosammalen esiintymisestä on saatu runsaasti lisätietoa viime vuosien aikana erityisesti Uudeltamaalta, mutta myös mm. Pohjois-Savosta, Pirkanmaalta ja Hämeestä. Lajin kartoitusmenetelmä on kehittynyt ja itiöpesäkkeiden lisäksi on opittu tunnistamaan myös lajin itujuväsryhmiä, jolloin lajin läsnäolo alueella voidaan havaita nopeammin ja luotettavammin kuin pelkästään itiöpesäkkeellisiä kasvupaikkoja etsittäessä. Tämä on muuttanut olennaisesti käsitystä lajin runsaudesta, levinneisyydestä ja sen ekologiasta. Lahokaviosammal on selvästi aiemmin tiedettyä yleisempi ja sen levinneisyysalue luultua laajempi. Jo pelkästään pääkaupunkiseudulta on löytynyt useita tuhansia yksittäisiä lahopaviosammalen kasvupaikkoja. Esimerkiksi Helsingin Vuosaaresta on vuoteen 2020 mennessä tunnistettu jopa 4000 kasvupaikkaa (Vuosaaren alueen lahopaviosammalselvitys vuonna 2020. Faunatica Oy).

Vantaalta on tunnistettu vuoteen 2020 mennessä lähes 2500 kasvupaikkaa (Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma. Faunatica Oy, 2020). ELY-keskus on myös kartoittanut lahopaviosammalen esiintymistä Uudenmaan maakunnan Natura 2000 -verkoston kohteilla (julkaisematon kartoitus, Enviro Oy, 2023). Lahokaviosammalta kartoitettiin viideltäkymmeneltä Natura-alueelta pienialaisilta koealoilta, joista vain muutamalta ei löytynyt lahopaviosammalta. Lahokaviosammalta tiedetään näin ollen esiintyvän huomattavasti enemmän Natura 2000 -verkoston kohteilla kuin alueiden tietolomakkeista ilmenee. Edellä mainitun kartoituksen perusteella voidaan olettaa, että Natura 2000 -verkoston suojelukohteilla voidaan pitkälti turvata lajin suotuisan suojelun taso.

Vantaan ratikan reittilinjauksella on kartoitettu lahopaviosammalen esiintymistä (Koosteraportti, Faunatican raportteja 38/2021). Selvityksessä havaitut lahopaviosammalsiintymät, mukaan lukien Plootukallion metsäalueen esiintymä saivat vertailuaineiston keskiarvoa heikomman pistemäärän. Reittilinjauksella sijaitsevien esiintymien ei tämän perusteella katsottu olevan merkittäviä lahopaviosammalen suotuisan suojelutason säilyttämiselle.

Hakemuksen mukaiset toimenpiteet hävittävät hieman alle kolmasosan Plootukallion metsäalueella kartoitetusta lahopaviosammalen esiintymistä. Hakemuksen mukaisten toimenpiteiden ulkopuolelle jää

noin 250 lajin protoneemahavaintoa sekä 4,5 hehtaaria lahokaviosammalen ydinaluetta. Lisäksi kaikki kolme metsäalueella havaittua lahokaviosammalen itiöpesäkettä jäävät toimenpiteiden ulkopuolelle.

Toimenpiteiden ulkopuolelle jäävistä lahokaviosammalen esiintymistä vain vähäinen osa sijaitsee toimenpidealueen rajalla, jonne pienilmaston kuivumisesta aiheutuvia epäsuoria vaikutuksia saattaisi kohdistua. Alueella havaitut itiöpesäkkeet eivät sijaitse toimenpidealueen rajalla. Myös lahopuujuatkumon heikentyminen saattaa vähentää lajille soveltuvaa elinympäristöä tulevaisuudessa. Hakija on kuitenkin todennut ryhtyvänsä lahopuujuatkumon tukemista koskeviin toimenpiteisiin lahokaviosammalen säilyvällä elinalueella. Mahdolliset epäsuorat vaikutukset lahokaviosammalen esiintymille ovat edellä mainitun perusteella vähäiset.

Plootukallion metsäalueella tulee näin ollen hakemuksen mukaisista toimenpiteistä huolimatta säilymään suurin osa alueella havaituista lahokaviosammalen esiintymistä ja elinympäristöstä. Huomionarvoista on lisäksi, ettei Plootukallion metsäalueessa ole vertailuaineiston perusteella kyse lajin suotuisan suojelutason säilyttämisen kannalta merkittävästä kohteesta. ELY-keskus katsoo, ettei hakemuksen mukaisella lahokaviosammaleen esiintymiin kohdistuvalla poikkeamisella ole heikentävää vaikutusta lajin suojelutasoon, kun otetaan myös huomioon lajin tiedossa olevien esiintymien kokonaismäärä Vantaalla, Uudellamaalla ja lajin koko levinneisyysalueella Suomessa.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Luvanmukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä päätöksen saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan jälkeen.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 83 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

KÄSITTELYMAKSU

316 €

Maksu määräytyy valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuodelle 2025 antaman asetuksen (794/2024) mukaisesti.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

sähköpostitse:
Vantaan ratikka

Tiedoksi

sähköpostitse:
Ympäristöministeriön luontoympäristöosasto
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Vantaan kaupunki

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Maksuvelvollinen voi vaatia oikaisua päätöksestä perittävään maksuun. Oikaisuvaatimusohje on liitteenä.

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian on esitellyt lakimies Anniina Kaikkonen ja ratkaissut ylitarkastaja William Velmala. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja UUELY/3845/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/3845/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kaikkonen Anniina 06.10.2025 13:43

Ratkaisija Velmala William 06.10.2025 13:46

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

- Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.
- Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.
- Yleistiedoksiannossa tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan ilmoituksen julkaisemisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuo- mioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja; asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Yksityishenkilöt, yritykset ja yhteisöt voivat lähettää valituskirjelmän hallinto- ja erityistuo- mioistuinten sähköisessä asiointipalvelussa (<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>). Valituskirjelmän voi toimittaa perille myös henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuo- mioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Posti- ja käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: asiakaspalvelu/kirjaamo 029 56 42069, vaihde 029 56 42000

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Faksi: 029 56 42079

Aukioloaika: ma–pe 8.00–16.15